

Regeringens proposition

1981/82: 95

om låneförbudet i aktiebolagslagen (1975: 1385);

beslutad den 14 januari 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

CARL AXEL PETRI

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ett begränsat undantag från förbudet i aktiebolagslagen mot penninglån i syfte att låntagaren skall förvärva aktier i det långivande bolaget. Undantaget gäller lån från ett bolag till de anställda. Lånebeloppet begränsas dock till högst två basbelopp per anställd.

I propositionen föreslås vidare att innehav eller förvärv av andel i en aktiefond eller i en icke företagsanknuten aktiesparfond inte skall omfattas av låneförbudsreglerna.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 1982.

Förslag till

Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975: 1385)

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 7 § aktiebolagslagen (1975: 1385) skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Förelagen lydelse*

12 kap.

7 §¹

Aktiebolag får ej lämna penninglån till den som äger aktier i eller är styrelseledamot eller verkställande direktör i bolaget eller annat bolag i samma koncern. Detsamma gäller i fråga om penninglån till

1. den som är gift med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till aktieägare, styrelseledamot eller verkställande direktör,

2. den som är besvägrad med sådan person i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller

3. juridisk person över vars verksamhet person som nämnts ovan har ett bestämmande inflytande.

Bestämmelserna i första stycket gäller ej om

1. gäldenären är kommun eller landstingskommun,

2. gäldenären är företag i koncern i vilken det långivande bolaget ingår,

3. gäldenären driver rörelse och lånet betingas av affärsmässiga skäl samt är avsett uteslutande för gäldenärens rörelse, eller

4. gäldenären eller honom närstående fysisk eller juridisk person som avses i första stycket 1–3 är aktieägare samt det sammanlagda aktieinnehavet ej uppgår till en procent av aktiekapitalet i bolaget och ej heller, om bolaget ingår i koncern, till en procent av de sammanlagda aktiekapitalen i koncernbolagen. Första stycket tillämpas dock, om gäldenären eller juridisk person över vars verksamhet han har ett bestämmande inflytande eller båda tillsammans äger mer än 500 aktier i bolaget eller, om bolaget ingår i koncern, i koncernbolagen.

Aktiebolag får icke lämna penninglån i syfte att gäldenären eller honom närstående fysisk eller juridisk person som avses i första stycket 1–3 skall förvärva aktier i bolaget eller annat bolag i samma koncern.

Är gäldenären anställd i bolaget eller i ett annat bolag i samma koncern gäller inte förbudet mot penninglån i tredje stycket, om

1. lånebeloppet jämte tidigare lån enligt detta stycke från bolaget eller annat bolag i samma koncern inte överstiger ett belopp som motsvarar två gånger gällande basbelopp enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring,

2. låneerbjudandet riktar sig till minst hälften av de anställda i bolaget och lånet skall återbetalas inom fem år genom regelbundna amorteringar samt

¹ Senaste lydelse 1977: 1092.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

3. hinder mot lån inte föreligger vid en tillämpning av första och andra styckena, även om de aktier som skall förvärfvas räknas med. Därvid skall dock det i första stycket angivna förbudet mot att lämna lån till styrelseledamot inte gälla i fråga om den som är styrelseledamot enligt bestämmelserna i lagen (1976:351) om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar.

Bestämmelserna i denna paragraf om förbud mot penninglån äger motsvarande tillämpning i fråga om ställande av säkerhet.

Vid tillämpningen av denna paragraf likställes äktenskapsliknande samlevnad med äktenskap, om de sammanlevande tidigare har varit gifta med varandra eller har eller har haft barn gemensamt.

Som aktieinnehav eller aktieförvärv enligt bestämmelserna i denna paragraf räknas inte innehav eller förvärv av andelar i en aktiefond eller i en aktiesparfond som inte är företagsanknuten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringsammansammanträde
1981-12-22

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Petri

Lagrådsremiss om låneförbudet i aktiebolagslagen (1975: 1385)

I Inledning

Sveriges Industriförbund har i en skrivelse till justitiedepartementet den 27 april 1981 tagit upp frågan om en ändring av låneförbudet i aktiebolagslagen (1975: 1385). Industriförbundet föreslår ett undantag från låneförbudet i fråga om lån från ett aktiebolag till bolagets anställda i syfte att dessa skall förvärva aktier i bolaget eller annat bolag i samma koncern. Vidare anser industriförbundet att rättsläget bör klarläggas då det gäller låneförbudets tillämplighet vid lån för förvärv av andelar i en aktiesparfond som uteslutande eller till viss del består av aktier i det långivande bolaget. Skrivelsen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Yttranden över skrivelsen har efter remiss avgetts av kammarrätten i Stockholm, bankinspektionen, länsstyrelserna i Stockholms och Malmöhus län, Föreningen Auktoriserade revisorer FAR (FAR), Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Centralorganisationen SACO/SR (SACO/SR), Svenska Arbetsgivareföreningen, Svenska Bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges Föreningsbankers Förbund, Svenska Handelskammarförbundet, Sveriges Ackordscentral, Sveriges hantverks- och industriorganisation (SHIO)–Familjeföretagen samt Sveriges Köpmannaförbund. En sammanställning av remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Jag har i detta ärende särskilt samrått med chefen för ekonomi- och budgetdepartementen och chefen för handelsdepartementet. Under ärendets beredning i justitiedepartementet har kontakt hållits med företrädare för de danska, finländska och norska justitiedepartementen samt det danska industridepartementet.

2 Allmän motivering

2.1 Låneförbudet vid aktieförvärv

12 kap. 7 § aktiebolagslagen innehåller bestämmelser om låneförbud. Dessa bestämmelser innebär först och främst (se 7 § första stycket) att ett aktiebolag inte får lämna penninglån till personer inom en viss angiven krets. Till denna krets – "den förbjudna kretsen" – hör aktieägare, styrelseledamöter och den verkställande direktören i bolaget eller i ett annat bolag inom samma koncern. Till den förbjudna kretsen räknas också vissa fysiska och juridiska personer som är närstående till de nyssnämnda personerna. Det nu beskrivna låneförbudet har några undantag. Ett av undantagen (se 7 § andra stycket 4) avser det fallet att gäldenären eller honom närstående fysisk eller juridisk person är aktieägare och det sammanlagda aktieinnehavet för dessa personer inte uppgår till en procent av aktiekapitalet i det långivande bolaget. Låneförbudet gäller dock, om gäldenären eller honom närstående juridisk person eller båda tillsammans äger mer än 500 aktier i bolaget. Om det långivande bolaget ingår i en koncern, gäller undantaget endast om låntagarens och de närståendes sammanlagda aktieinnehav understiger båda de nu angivna gränserna – alltså enprocentsgränsen och gränsen 500 aktier – såväl i förhållande till det långivande bolaget som i förhållande till koncernen i dess helhet.

Vid sidan av det nu beskrivna låneförbudet finns i 7 § tredje stycket ett särskilt förbud mot penninglån i syfte att låntagaren eller honom närstående fysisk eller juridisk person skall förvärva aktier i det långivande bolaget eller i annat bolag inom samma koncern. De i det föregående nämnda undantagen gäller inte då det är fråga om lån för förvärv av aktier.

Bestämmelserna om förbud mot penninglån tillämpas också då det är fråga om att ställa säkerhet (7 § fjärde stycket).

Enligt 12 kap. 8 § kan länsstyrelsen på ansökan medge undantag från bestämmelserna om låneförbud, om det vid förvärv av aktier i bolaget eller annat bolag i samma koncern är påkallat av särskilda omständigheter eller om det i annat fall föreligger synnerliga skäl. Sådant undantag medges av bankinspektionen när det gäller aktiebolag som står under bankinspektionens tillsyn.

Enligt 12 kap. 9 § skall sådana penninglån och säkerheter som har lämnats med stöd av tillstånd enligt 8 § tas upp i en av styrelsen och den verkställande direktören för varje räkenskapsår upprättad förteckning, om inte tillståndsmyndigheten särskilt har föreskrivit att lånet eller säkerheten inte behöver tas upp i förteckningen.

Ett lån som har lämnats i strid mot låneförbudet utgör – till den del lånebeloppet inte har återbetalats – skattepliktig inkomst för låntagaren enligt 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen (1928:370).

Som framgår av den nu lämnade redogörelsen fordras alltså dispens från låneförbudet för att ett aktiebolag skall få lämna penninglån i syfte att gäldenären skall förvärva aktier i bolaget.

I sin skrivelse har industriförbundet föreslagit att förbudet mot penninglån i syfte att förvärva aktier förses med ett undantag. Undantaget skulle gälla penninglån till anställda i bolaget eller i ett annat bolag inom samma koncern i syfte att gäldenären skall förvärva aktier i bolaget eller i annat bolag inom samma koncern, under förutsättning att den anställdes innehav av aktier i sådant bolag inte genom förvärvet kommer att överstiga en procent av aktiekapitalet.

De flesta remissinstanserna är i princip positivt inställda till industriförbundets förslag att ett undantag från låneförbudet införs då det gäller lån till anställda för förvärv av aktier. Flera remissinstanser anser emellertid att undantaget bör vara mera restriktivt utformat.

LO, TCO och Svenska sparbanksföreningen har avstyrkt förslaget. Enligt LO kan förfarandet med lån till de anställda för förvärv av andelar i aktiesparfonder utnyttjas som ett system för statliga konsumtionsbidrag till löntagare i aktiebolag samtidigt som det blir möjligt för bolagen att stödja den egna aktiekursen med hjälp av egna medel. TCO har bl. a. anfört att det ifrågasatta undantaget från låneförbudet medför risker för långivarens fordringsägare och att lånmöjligheten ingalunda innebär att förutsättningarna för en högre investeringsvolym förbättras. Enligt Svenska sparbanksföreningen bör inte lagstiftaren underlätta en växande kreditgivning utanför den reglerade kreditmarknaden. Vidare anser sparbanksföreningen att den anställdes möjlighet att låna pengar av företaget kan föranleda honom att fatta ett oöverlagt placeringsbeslut, då krediterna lämnas utan den rådgivning som av hävd görs i en bank.

För egen del vill jag först uppehålla mig vid frågan om det över huvud taget finns skäl att införa ett sådant undantag från låneförbudet som gör det möjligt att lämna lån till anställdas aktieförvärv i det egna företaget utan dispens enligt 12 kap. 8 § aktiebolagslagen.

Det är enligt min mening viktigt att undvika maktkoncentration i näringslivet och i stället söka åstadkomma en bred spridning av ägandet. De anställdas förvärv av aktier i det egna företaget medverkar till en sådan spridning. Dessa förvärv är också ägnade att förstärka de anställdas känsla av samhörighet med företaget och att öka deras inflytande i detta. Starka skäl talar alltså för att man på olika sätt skall söka stimulera de anställdas intresse för aktieförvärv i det egna företaget. Dispens från låneförbudet lämnas också regelmässigt då det är fråga om lån till ett större antal av de anställda för sådana förvärv (jfr prop. 1973: 93 s. 135).

Mot finansieringen av de anställdas aktieförvärv med lån från företaget har invänts att denna lånmöjlighet inte innebär att förutsättningarna för en högre investeringsvolym förbättras. Jag kan inte dela den uppfattningen. Den spridning av ägandet som ett ökat aktieinnehav för de anställda

innebär kan bidra till en ökad effektivitet i de berörda företagen och därmed också till en stimulans av investeringsviljan. En ökad efterfrågan på ett företags aktier underlättar nyemissioner och detta medför att riskkapital långsiktigt binds i företaget. Den härav följande förbättrade soliditeten är erfarenhetsmässigt en avgörande förutsättning för beslut om investeringar. Härtill kommer att lånen inte utgör några benefika dispositioner från långivarens sida utan endast innebär en omfördelning i tiden av de anställdas aktiesparande.

För att lånevillkoren skall bli så gynnsamma som möjligt för den anställde är lånet ofta kopplat till ett sparande från dennes sida enligt bestämmelserna om aktiesparfonder. I motsats till LO och TCO anser jag inte att denna koppling är något argument mot att tillåta lån till anställda för aktieförvärv. Tvärtom bidrar enligt min mening kopplingen på sikt till att lagstiftningen om aktiesparfonder uppnår sitt syfte att medverka till att tillgången på riskkapital ökas och att därmed förutsättningarna för en högre investeringstakt förbättras.

I motsats till sparbanksföreningen kan jag inte heller finna att det föreligger skäl för att förbehålla den organiserade kreditmarknaden den långivning som syftar till att bereda en anställd möjligheter att förvärva aktier i det egna företaget. Detta skulle innebära ett väsentligt avsteg från vad som annars gäller på kreditmarknaden.

Från ett mera allmänt perspektiv ställer jag mig alltså positiv till att lån lämnas de anställda för aktieförvärv i det egna företaget. Inte heller ur aktiebolagsrättslig synvinkel möter det enligt min mening i princip något hinder mot sådana lån i begränsad omfattning. Som jag tidigare har nämnt lämnas också regelmässigt dispens från låneförbudet då det är fråga om dessa lån. Jag delar uppfattningen att ett dispensförfarande här ofta innebär en onödig administrativ omgång för såväl myndigheter som de enskilda företagen.

Jag förordar på grund av det anförda att låneförbudet i 12 kap. 7 § aktiebolagslagen förses med ett begränsat undantag då det gäller lån till de anställda för aktieförvärv i det egna företaget. Jag återkommer i nästa avsnitt till frågan om hur begränsningen bör ske.

Det kan inskjutas att begränsningen av låneförbudets omfattning givetvis medför att tillämpningsområdet för inkomstbeskattning enligt 35 § 1 a mom. kommunalskattelagen minskar i motsvarande utsträckning.

Industriförbundet har i sin skrivelse ifrågasatt om inte det nu aktuella undantaget från låneförbudet bör förbehållas börsnoterade aktiebolag. För egen del vill jag på nytt understryka det angelägna i att man stimulerar de anställdas intresse för aktieförvärv i det egna företaget. Detta gäller enligt min mening inte minst anställda i mindre och medelstora företag. Jag delar därför den av bl. a. kammarrätten i Stockholm och SHIO-Familjeföretagen uttryckta uppfattningen att undantaget från låneförbudet bör avse även icke börsnoterade bolag.

2.2 Utformningen av ett undantag från låneförbudet

Det är naturligtvis av vikt att ett nytt undantag från låneförbudet inte utformas så att undantaget kommer i konflikt med låneförbudets syfte (se prop. 1973: 93 s. 90). Från denna synpunkt har flera remissinstanser funnit att det här diskuterade undantaget bör vara mera restriktivt utformat än vad industriförbundet har föreslagit. Bankinspektionen har föreslagit en sådan begränsning av lånebeloppet att den anställdes aktieinnehav efter förvärvet blir begränsat inte bara till högst en procent av aktiekapitalet utan också till högst 500 aktier. Samma ståndpunkt har bankföreningen intagit. Även kammarrätten i Stockholm har föreslagit en begränsning beräknad på ett visst antal aktier. Länsstyrelserna i Stockholms och Malmöhus län samt Sveriges Föreningsbankers Förbund har förordat att lånebeloppet maximeras till ett eller flera basbelopp. Enligt FAR bör en storleksgräns relateras till bolagets kapital.

För egen del vill jag här anföra följande. En aktiepost som motsvarar en procent av aktiekapitalet i ett större bolag kan utgöra ett betydande antal aktier och betinga ett högt pris. Börsnoterade bolag har inte sällan aktiekapital på över 100 milj. kr. Ett undantag från låneförbudet upp till en procent av aktiekapitalet för varje anställd skulle därför enligt min uppfattning i många fall möjliggöra alltför stora lån. Jag anser därför att enprocentsgränsen bör kompletteras med ytterligare någon storleksgräns.

En 500-aktiegräns har den fördelen att den ansluter till vad som gäller om det befintliga undantaget från låneförbudet i 12 kap. 7 § andra stycket 4. Icke börsnoterade bolag har emellertid ofta ett lågt antal aktier. En spärr vid 500 aktier utgör då inte något skydd mot att lånen får en omfattning som kan vara farlig för bolagsborgenärerna. Antalet aktier är alltså enligt min mening i många fall inte någon lämplig gräns då det gäller det nu aktuella undantaget från låneförbudet. Inte heller en kombination av enprocentsgränsen och 500-aktiegränsen skapar enligt min mening ett tillräckligt skydd för bolagsborgenärerna då det är fråga om detta undantag.

Å andra sidan framstår den av FAR förordade lösningen – att lånebeloppet skall begränsas till viss del av bolagets tillgångar – som onödigt komplicerad. I stället föreslår jag att enprocentsgränsen och 500-aktiegränsen får gälla även det nu diskuterade undantaget från låneförbudet men att dessa begränsningar kompletteras med en regel som inskränker den anställdes lånemöjligheter till högst två basbelopp. En sådan regel, som är lätthanterlig, torde i kombination med gränserna för det befintliga låneförbudet i 12 kap. 7 § andra stycket 4 skapa ett gott skydd mot att det nya undantaget utnyttjas i strid med syftet med låneförbudet.

För att ytterligare förebygga risken för missbruk av den lånemöjlighet som öppnas genom det nya undantaget från låneförbudet föreslår jag att de personer (jämte närstående) som ingår i bolagsledningen och som alltså kan ha ett avgörande inflytande över kreditvillkoren inte skall kunna

åberopa undantaget då det gäller lån till dem själva. En motsvarande regel gäller f. ö. redan nu i fråga om undantaget från låneförbudet i 12 kap. 7 § andra stycket 4. Arbetstagarledamöterna i ett bolags styrelse bör dock enligt min mening omfattas av det nya undantaget från låneförbudet på samma sätt som anställda i allmänhet.

Som en ytterligare förutsättning för det nya undantaget från låneförbudet bör gälla att det är fråga om lån till ett större antal av de anställda. Som har framgått av det föregående är det också i dessa fall som dispens f. n. regelmässigt ges. Det bör sålunda lämpligen föreskrivas att lånceerbjudandet skall rikta sig till minst hälften av de anställda. Det innebär att det alltjämt kommer att krävas dispensansökan då ett lånceerbjudande endast avser t. ex. bolagsledningens närmaste medarbetare.

Slutligen bör som en förutsättning för det nya undantaget från låneförbudet gälla att lånet enligt sina villkor skall återbetalas inom fem år genom regelbundna amorteringar. En sådan utformning av lånevillkoren bidrar till att lånet verkligen leder till ett sparande från den anställdes sida.

2.3 Låneförbudet vid förvärv av andelar i aktiefonder och aktiesparfonder

Bestämmelser om aktiefonder finns i aktiefondslagen (1974:931). Med aktiefond förstås en fond som huvudsakligen består av aktier och andra värdepapper. Aktiefonden uppkommer genom kapitaltillskott från allmänheten och ägs av dem som har skjutit till kapitalet. Aktiefonden är inte en juridisk person. Aktiefondsverksamhet, dvs. förvaltning av aktiefond samt försäljning och inlösen av fondandelar, bedrivs av aktiebolag som har fått bankinspektionens tillstånd att utöva sådan verksamhet (fondbolag). Egenom i en aktiefond skall alltid förvaras hos bank (förvaringsbank). För varje aktiefond skall det finnas fondbestämmelser. I dessa skall bl. a. anges de allmänna riktlinjerna för placering av fondmedlen. Fondbestämmelserna skall fastställas av bankinspektionen. Till aktiefond får i princip förvärfvas endast börsnoterade aktier, obligationer och andra värdepapper. Värdepapper med samma utfärdare får ingå i aktiefonden till högst tio procent av fondvärdet. Om det föreligger särskilda skäl, kan bankinspektionen medge att detta procenttal överskrides. I aktiefond får inte heller ingå mer än fem procent av röstvärdet för samtliga aktier i ett och samma aktiebolag.

Ett system för värdesäkert lönsparande infördes år 1978 genom lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer. Löntagare och andra som har A-inkomst kan spara i bank på ett skattesparkonto eller i en aktiesparfond och får då vissa skatteförmåner. Sparandet per person i aktiesparfond får uppgå till högst 600 kr per månad. För aktiesparfonder gäller i stor utsträckning samma regler som för aktiefonder. Vissa avvikelser, bl. a. avseende möjligheterna att fritt lösa in andelar, finns dock i lagen (1978:428) om aktiesparfonder. Ursprungligen gällde för alla aktie-

sparfonder att de var underkastade aktiefondslagens krav på riskspridning och att de liksom aktiefonderna var öppna för allmänheten. Genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 1981 (SFS 1980: 1001) öppnades emellertid en möjlighet att bilda företagsanknutna aktiesparfonder. En sådan aktiesparfond bildas genom kapitaltillskott endast från anställda i ett visst aktiebolag eller inom en viss koncern. I den företagsanknutna aktiesparfonden ingår vidare uteslutande aktier i det aktiebolag i vilket de som tillskjuter kapital är anställda eller i vars dotterbolag de är anställda.

Industriförbundet har framhållit att det är oklart om låneförbudet är tillämpligt vid lån till de anställda för förvärv av andelar i en aktiesparfond som uteslutande eller till viss del består av aktier i det egna företaget. Enligt industriförbundet är det ett starkt allmänt intresse att skyndsamma åtgärder vidtas för att klargöra rättsläget i den frågan. Samtliga remissinstanser som har yttrat sig i frågan har också tillstyrkt ett sådant klargörande.

Industriförbundet har föreslagit att, om nu ifrågavarande lån skall anses omfattade av låneförbudet, undantag från förbudet dock skall göras då det gäller lån i syfte att en anställd skall förvärva andelar i en aktiesparfond.

Jag håller med industriförbundet och remissinstanserna om att den osäkerhet som synes råda om låneförbudets tillämplighet på ifrågavarande lån kan medföra praktiska olägenheter. Rättsläget bör därför klargöras genom en uttrycklig lagregel. Härvid finns det enligt min mening anledning att göra skillnad mellan företagsanknutna och icke företagsanknutna fonder.

Lånetransaktioner som avser att möjliggöra köp av aktier i ett bolag kan i princip vara lika farliga för bolagsborgenärerna, oavsett om aktieförvärvet är individuella eller avser andelar i en fond som består endast av aktier i det aktuella företaget. Jag anser därför att lån för förvärv av andelar i en företagsanknuten aktiesparfond bör behandlas på samma sätt som lån för individuella aktieförvärv och alltså i princip vara underkastade förbud. Det undantag från låneförbudet som jag nyss har föreslagit (se avsnitt 2.2) bör emellertid avse även lån för förvärv av andelar i företagsanknutna aktiesparfonder. I praktiken innebär detta att lån av sistnämnda slag i allmänhet kommer att vara tillåtna utan något föregående dispensförfarande.

När det sedan gäller icke företagsanknutna aktiesparfonder liksom aktiefonder är de, som jag tidigare har nämnt, i princip underkastade stränga krav på ett väl fördelat värdepappersinnehav. Det skäl som har föranlett mig att vid tillämpning av låneförbudet vilja jämställa förvärv av andelar i en företagsanknuten aktiesparfond med ett individuellt aktieförvärv gäller alltså inte här. Jag anser i stället att lån för förvärv av andelar i aktiefonder eller i vanliga aktiesparfonder inte behöver vara underkastade förbudet mot lån för aktieförvärv i 12 kap. 7 § tredje stycket. Inte heller finns det enligt min mening tillräckliga skäl att vid tillämpning av paragrafen i övrigt betrakta andelar i sådana fonder som aktieinnehav.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats ett förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385).

Förslaget bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*¹.

4 Specialmotivering

12 kap. 7 § aktiebolagslagen

Aktiebolag får ej lämna penninglån till den som äger aktier i eller är styrelseledamot eller verkställande direktör i bolaget eller annat bolag i samma koncern. Detsamma gäller i fråga om penninglån till

1. den som är gift med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till aktieägare, styrelseledamot eller verkställande direktör.

2. den som är besvägrad med sådan person i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller

3. juridisk person över vars verksamhet person som nämnts ovan har ett bestämmande inflytande.

Bestämmelserna i första stycket gäller ej om

1. gäldenären är kommun eller landstingskommun.

2. gäldenären är företag i koncern i vilken det långivande bolaget ingår.

3. gäldenären driver rörelse och lånet betingas av affärsmässiga skäl samt är avsett uteslutande för gäldenärens rörelse, eller

4. gäldenären eller honom närstående fysisk eller juridisk person som avses i första stycket 1–3 är aktieägare samt det sammanlagda aktieinnehavet ej uppgår till en procent av aktiekapitalet i bolaget och ej heller, om bolaget ingår i koncern, till en procent av de sammanlagda aktiekapitalen i koncernbolagen. Första stycket tillämpas dock, om gäldenären eller juridisk person över vars verksamhet han har ett bestämmande inflytande eller båda tillsammans äger mer än 500 aktier i bolaget eller, om bolaget ingår i koncern, i koncernbolagen.

Aktiebolag får icke lämna penninglån i syfte att gäldenären eller honom närstående fysisk eller juridisk person som avses i första stycket 1–3 skall förvärva aktier i bolaget eller annat bolag i samma koncern.

Är gäldenären anställd i bolaget eller i ett annat bolag i samma koncern gäller inte förbudet mot penninglån i tredje stycket, om

1. lånebeloppet jämte tidigare lån enligt detta stycke från bolaget eller annat bolag i samma koncern inte överstiger ett belopp som motsvarar två gånger gällande basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

2. låneerbjudandet riktar sig till minst hälften av de anställda i bolaget och lånet skall återbetalas inom fem år genom regelbundna amorteringar samt

3. hinder mot lån inte föreligger vid en tillämpning av första och andra styckena, även om de aktier som skall förvärfvas räknas med. Därvid skall dock det i första stycket angivna förbudet mot att lämna lån till styrelseledamot inte gälla i fråga om den som är styrelseledamot enligt bestämmel-

¹ Bilagan har uteslutits här. Förslaget är likalydande med det som är fogat till propositionen.

² Riksdagen 1981/82. 1 saml. Nr 95

serna i lagen (1976:351) om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar.

Bestämmelserna i denna paragraf om förbud mot penninglån äger motsvarande tillämpning i fråga om ställande av säkerhet.

Vid tillämpningen av denna paragraf likställes äktenskapsliknande samlevnad med äktenskap, om de sammanlevande tidigare har varit gifta med varandra eller har eller har haft barn gemensamt.

Som aktieinnehav eller aktieförvärv enligt bestämmelserna i denna paragraf räknas inte innehav eller förvärv av andelar i en aktiefond eller i en aktiesparfond som inte är företagsanknuten.

Det nya fjärde stycket innehåller ett undantag från förbudet i tredje stycket mot lån för aktieförvärv. Undantaget har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.1 och 2.2).

Jag finner det naturligt att man vid beräkningen av om ett lån ligger inom ramen för två basbelopp endast beaktar sådana skulder som har uppkommit till följd av att lån har ägt rum på grund av bestämmelserna i detta stycke. Ett lån som bolaget tidigare har givit den anställde för finansiering av t. ex. ett bostadsköp bör alltså inte inräknas i skuldsumman. Lagtexten i första punkten har utformats i enlighet med det nu sagda.

Reglerna i andra punkten har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2).

Reglerna i tredje punkten innebär en viss modifiering av de allmänna bestämmelserna om låneförbud i första och andra styckena då det gäller lån för aktieförvärv.

Det förhållandet att enligt första och andra punkterna förutsättningar föreligger för ett undantag från förbudet mot lån för aktieförvärv innebär alltså inte utan vidare att ett sådant lån är tillåtet. Enligt tredje punkten måste lånet dessutom vara tillåtet enligt de allmänna bestämmelserna angående låneförbud i första och andra styckena. Jag har emellertid funnit att dessa bestämmelser bör modifieras i vissa avseenden då det är fråga om lån för aktieförvärv. Man bör sålunda enligt min mening vid beräkning av om enprocentgränsen eller 500-aktiegränsen i andra stycket 4 är uppnådd även räkna med den aktiepost vars förvärv avses bli finansierat genom det lån som det är fråga om. Som framgår av vad jag har anfört i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2) bör vidare den som är arbetstagarledamot i ett bolags styrelse inte inräknas i den förbjudna kretsen. Tredje punkten har utformats i enlighet med vad jag nu har sagt.

Femte och sjätte styckena motsvarar nuvarande fjärde och femte styckena.

Det nya sjunde stycket har jag behandlat i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3). Bestämmelserna i stycket innebär till en början att vid tillämpning av låneförbudsreglerna den som endast innehar andelar i en aktiefond eller en icke företagsanknuten aktiesparfond inte räknas som aktieägare i ett bolag vars aktier ingår i fonden. Vidare skall inte andelar i

sådana fonder beaktas då det är fråga om att beräkna aktieinnehav enligt andra stycket 4. Slutligen innebär bestämmelserna i förevarande stycke att förbudet i tredje stycket mot lån för aktieförvärv inte är tillämpligt då det är fråga om lån för förvärv av andelar i de nyssnämnda fonderna.

Motsatsvis framgår av bestämmelserna i förevarande stycke att förvärv och innehav av andelar i en företagsanknuten aktiesparfond skall behandlas på samma sätt som vanliga, individuella aktieförvärv och aktieinnehav då det gäller tillämpningen av förevarande paragraf.

5 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975: 1385).

6 Beslut

Regeringen beslutar *i enlighet med föredragandens hemställan.*

Skrivelse 1981-04-27 från Sveriges industriförbund om aktiebolagslagens låneförbud

Under senare år har olika positiva lagstiftningsåtgärder vidtagits för att stimulera till aktiesparande. Detta har bl. a. medfört en betydande ökning av aktiesparandet hos de anställda genom förvärv av aktier i det egna företaget. Formerna härför har tagit sig olika uttryck. Den vanligast förekommande formen torde dock vara sparande i aktiesparfonder bildade inom företaget eller koncernen inom vilken grupp företagsanknutna fonder idag är den dominerande. En annan icke oväsentlig sparform bygger däremot på individuellt aktieäggande bland de anställda. Oavsett val av sparform har hittills i stor utsträckning den gemensamma nämnaren varit den att företagen erbjudit de anställda lån i samband med att aktiesparandet startat. Detta förhållande kan förväntas vinna tillämpning även bland de företag som ännu ej anslutit sig till någon sparform men sannolikt också i samband med att ytterligare aktiesparprogram erbjudes i redan anslutna företag. Låneförbudet i aktiebolagslagen medför i detta sammanhang ett omotiverat administrativt merarbete i företagen och i vissa fall även risk för rättsförluster för gäldenären eller den anställde. Sveriges Industriförbund vill därför anföra följande.

Vid sidan av det allmänna låneförbudet i 12 kap. 7 § 1 st. ABL uppställs i 3 st. i samma bestämmelse ett särskilt förbud för aktiebolag att lämna penninglån i syfte att gäldenären eller honom närstående person skall förvärva aktier i bolaget eller annat bolag i samma koncern. Bestämmelsen omfattar således den särskilda typ av lån till anställda som avser aktieförvärv i företaget eller koncernen. Från bestämmelsen kan enligt 12 kap. 8 § 1 st. ABL dispens ges om det är påkallat av särskilda omständigheter.

Lagstiftaren har ställt sig positiv till att anställdas förvärv av aktier underlättas genom sparplaner enligt vilka bolaget kan lämna lån. I propositionen 1973:93 (s. 135 f.) anges sådana fall som lämpliga för dispens. Dispensmyndigheten synes också ha varit mycket generös i sin dispensgivning i här avsedda fall. Emellertid framstår med rimligt beaktande av borgenärens och skattemyndigheters intressen, dispensförfarande i börsföretagen som en tämligen onödigt administrativ omgång och synes endast medföra ett omotiverat merarbete i företagen. För att undanröja denna praktiska olägenhet förordar därför förbundet följande tillägg till 12 kap. 7 § 3 st.: "Vad nu sagts gäller icke penninglån till anställd i bolaget eller annat bolag inom samma koncern i syfte att gäldenären skall förvärva aktier i bolaget eller i annat bolag inom samma koncern under förutsättning att den anställdes innehav av aktier i sådant bolag icke genom förvärvet kommer att överstiga en procent av aktiekapitalet." En på så sätt vidgad lånerätt bör måhända vara förbehållen bolag med spritt ägande. Sådana bolag skulle kunna definieras som aktiebolag vars aktier är noterade på fondbörs eller på lista utgiven av sammanslutning av svenska fondkommissionärer.

Vad härefter gäller den idag vanligaste aktiesparformen, dvs. aktiesparfonder, är det inte alldeles självklart att ett lån av företaget till den anställde står i strid mot låneförbudet när finansieringen avser förvärv av fondandelar i en inom företaget bildad aktiesparfond som uteslutande eller till viss del består av aktier i företaget eller i annat företag inom samma koncern. I

och för sig har lagstiftaren i samband med aktiefondslagens (1974:931) tillkomst intagit den ståndpunkten att äganderätten till fondegendomen skall tillkomma fondandelsägarna (prop. 1974:128 s. 249) vilket alltså vid en bokstavstolkning av låneförbudsbestämmelsen skulle tala för att denna är tillämplig. Mot en sådan tolkning av bestämmelsen talar dock i viss mån det förhållandet att den äganderätt som tillkommer fondandelsägaren i väsentlig mån har uttunnats. Hur det än förhåller sig med denna tolkningsfråga uppfattar förbundet rättsläget som oklart på denna punkt. Detta belyses också av länsstyrelsernas divergerande praxis i frågan. I några fall har således enligt uppgift dispensmyndigheten ansett dispens obehövlig på den grunden att det aktuella förfarandet fallit utanför låneförbudet medan den dominerande uppfattningen bland länsstyrelserna synes vara att låneförbudet är tillämpligt och dispens sålunda erforderlig. Den olikformighet som har kommit till uttryck i länsstyrelsernas tillämpning av låneförbudet i här avsedda fall är allmänt sett otillfredsställande. Men – vilket är allvarligare – det oklara rättsläget medför till yttermera visso risk för rättsförlust för den anställde. Enligt 35 § 1 a mom. 6 st. kommunalskattelagen (KL) gäller nämligen att om lån lämnats i strid mot låneförbudet utgör lånebeloppet, till den del återbetalning inte skett, intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet för låntagaren. Innebär således länsstyrelsens bedömning av rättsläget att låneförbudet inte är tillämpligt kan detta leda till obilliga resultat för den anställde. Det är ju nämligen ingen självklarhet att motsvarande synsätt anläggs vid en senare skatterättslig prövning av frågan. Förbundet anser därför att det föreligger ett starkt allmänt intresse av att skyndsamma åtgärder vidtas för att klargöra rättsläget i den nu aktuella frågan.

Skulle lagstiftaren därvid bedöma rättsläget på så sätt att här ifrågavarande lån anses omfattade av låneförbudet förordar förbundet – på samma skäl som anförts tidigare – att det ovan förordade tillägget till 12 kap. 7 § 3 st. ABL kompletteras med ytterligare en bestämmelse av innebörd att lån i syfte att den anställde skall förvärva andel i aktiesparfond enligt lagen (1978:428 och 1980:1001) om aktiesparfonder skall vara undantagna från låneförbudet.

Sammanställning av remissyttranden

De flesta remissinstanserna är positivt inställda till att ett undantag från låneförbudet införs då det gäller lån till de anställda för förvärv av aktier. Åtskilliga av instanserna anser emellertid att undantaget bör vara mera restriktivt utformat än vad industriförbundet har föreslagit. Några remissinstanser – LO, TCO och Svenska sparbanksföreningen – har avstyrkt förslaget om undantag från låneförbudet.

Samtliga remissinstanser som har uttalat sig i frågan har tillstyrkt att rättsläget klarläggs då det gäller lån för förvärv av andelar i aktiesparfonder.

I remissyttrandena anförs i huvudsak följande.

1 Kamrarrätten i Stockholm

Syftet med låneförbudet i 12 kap. 7 § första stycket ABL är att dels hindra den form av skatteflykt som yttrar sig i att aktieägare eller personer i ledande ställning i ett bolag tar lån från detta för privat konsumtion, dels förebygga att det skydd sätts ur spel som bolagets bundna kapital utgör för borgenärer, aktieägare och anställda.

Det särskilda låneförbudet i 12 kap. 7 § tredje stycket ABL har motive-rats med intresset av att hindra att den som förvärvar ett bolag finansierar köpet genom lån från bolaget. En sådan åtgärd utgör nämligen en transaktion som från borgenärernas synpunkt är mycket farlig och som skapar en situation som liknar den som uppstår när aktieägarna lånar medel från bolaget.

Det sist angivna låneförbudet är i och för sig undantagslöst. I 12 kap. 8 § ABL finns emellertid en möjlighet till dispens. Som exempel på dispensgrund anges i förarbetena bl. a. att lån bör kunna få ges till anställda för inköp av aktier i det egna företaget i enlighet med s. k. sparplan (prop. 1973:93 s. 135). Det förtjänar att anmärkas att det, i samband med att ökade dispensmöjligheter infördes 1977, i förarbetena underströks att utvidgningen inte fick medföra att tillfälle öppnades till de skatteflyktsåtgärder som låneförbudet avsåg att förebygga. Det måste därför även i fortsättningen ske en noggrann prövning i varje särskilt fall (prop. 1977/78:41 s. 24).

Kamrarrätten anser till en början att det undantag från låneförbudet som industriförbundet förordar inte står i strid med syftet med regleringen.

Fråga uppställer sig emellertid om undantagsregeln verkligen är tillräckligt motiverad eller om man även i fortsättningen kan nöja sig med dispens-möjligheten enligt 12 kap. 8 § ABL.

I detta hänseende gör industriförbundet gällande att det här rör sig om en onödig administrativ omgång och ett omotiverat merarbete för företagen. Kamrarrätten är benägen att instämma i förbundets uppfattning. Man torde kunna räkna med att dispens fortlöpande blir aktuell i ett betydande antal fall. Dessa är varandra lika och någon individuell prövning synes därför inte motiverad. Det ligger därför närmast till hands att problemet löses en gång för alla lagstiftningsvägen. För en sådan lösning talar också med styrka den risk för rättsförluster vid sparande i aktiefonder som är för handen på grund av den oenhetliga praxis som tycks råda dispensmyndig-

heterna emellan när det gäller bedömningen av om förvärv av andelar i fond, som uteslutande eller till viss del består av aktier i det egna företaget, är att jämställa med direkt köp av aktier i detta och därmed står i strid med låneförbudet.

Av skäl som har angetts i det föregående tillstyrker kammarrätten att en lagreglering genomförs i huvudsaklig överensstämmelse med vad industriförbundet har föreslagit.

Förslaget till tillägg till 12 kap. 7 § tredje stycket ABL

Undantagsregeln enligt industriförbundets förslag skulle avse alla anställda i bolaget. Även verkställande direktören och styrelseledamöter, som är anställda i företaget, skulle alltså undantas från det aktuella låneförbudet. En sådan ordning skulle medföra att även anställd som, med stöd av lagen (1976:351) om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar, har utsetts till styrelseledamot i bolaget skulle omfattas av undantaget. Detta är en klar fördel, eftersom bärande motiv saknas till att i detta sammanhang utesluta sådan anställd från den lånemöjlighet som kan öppnas för andra anställda i företaget. Begränsningen till en procent av aktiekapitalet torde i allmänhet medföra att även verkställande direktören och andra anställda styrelseledamöter normalt bör kunna omfattas av det generella undantaget utan beaktansvärd risk för motstående intressen. Man får dock ha klart för sig att en aktiepost motsvarande en procent av aktiekapitalet i större bolag kan utgöra ett betydande antal aktier och betinga ett högt pris. Kammarrätten sätter därför i fråga om inte en ytterligare begränsning bör införas, beräknad på visst högsta antal aktier (jfr 12 kap. 7 § andra stycket 4 ABL).

Industriförbundet väcker tanken på om en vidgad lånerätt bör vara förbehållen bolag med ett spritt ägande. Härvid nämns bolag vars aktier är noterade på fondbörs eller på lista som utges av samling av svenska fondkommissionärer. Det är sannolikt att det aktuella aktiesparandet ännu inte är vanligt i mindre bolag. Det är dock möjligt att intresse för sådant sparande kan ge sig till känna också där. Eftersom det är angeläget att de mindre bolagen om möjligt inte blir ställda sämre än de större och med hänsyn till den trygghet för borgenärsintressena som ligger i procentbegränsningen — åtminstone om den kumuleras med begränsning av aktiekapitalet i enlighet med vad kammarrätten har antytt — anser kammarrätten att de mindre bolagen inte behöver undantas. När det gäller de typiska fåmansbolagen — jfr 35 § 1 a mom. sjunde stycket kommunalskattelagen (1928:370) — kan dock särskild försiktighet vara motiverad. Enprocentsbegränsningen bör dock vara en effektiv spärr mot missbruk i dessa bolag, där aktiekapitalet normalt torde vara förhållandevis lågt.

Förvärv av andel i aktiesparfond

Övervägande skäl talar visserligen för att lån för förvärv av fondandelar i aktiesparfond omfattas av förbudet i 12 kap. 7 § tredje stycket ABL. Ett undantag från detta förbud kommer i så fall även att omfatta lån för sådant förvärv. Med hänsyn till den oklarhet som tycks råda i praktiken i fråga om rättsläget ansluter sig emellertid kammarrätten till industriförbundets krav på att frågan entydigt besvaras i detta lagstiftningsärende.

2 Bankinspektionen

Av intresse att nämna kan vara att sparandet i aktiesparfonder utvecklats kraftigt från innevarande års ingång, särskilt i företagsanknutna aktiesparfonder. Sedan årsskiftet då det sistnämnda slaget av sparande infördes har inspektionen lämnat tillstånd för ett 40-tal fondbolag att utöva verksamhet avseende företagsanknuten aktiesparfond. Ofta har samtidigt därmed det ifrågavarande aktiebolaget erbjudit lånemöjligheter för sina anställda. Detta har varit att betrakta såsom en från fondverksamheten helt fristående aktivitet som inte omfattas av inspektionens tillsyn enligt lagstiftningen om aktiefonder.

Inspektionen har emellertid när frågan om låneförbudet ändå kommit upp gjort den tolkningen av det berörda lagrummet att lån för förvärv av fondandelar går fria från låneförbudet. Inspektionen har med andra ord inte ansett att likhetstecken bör sättas mellan å ena sidan innehav av andelar i aktiefond och å andra sidan direkt ägande av aktier. I princip är det beträffande fondandel fråga om delägande i en förmögenhetsmassa som består av aktier, andra värdepapper, likvida medel m. m. och vars värde reduceras av skulder som åvilar fonden. Möjligen kan hävdas att man kommer det direkta ägandet av aktier närmare i en företagsanknuten aktiesparfond men det är även här fråga om ett indirekt ägande av aktier i en fond som är underkastad särskilda regler. Stöd för denna tolkning finns också i den omständigheten att ändringar i skattelagstiftningen ansetts nödvändiga för att vad som gäller beträffande aktieinnehav också skall få tillämpning i fråga om fondandelar.

För att den oklarhet skall undanröjas som ändå kan råda i fråga om låneförbudets tillämpning i förevarande fall tillstyrker emellertid bankinspektionen industriförbundets framställning i detta avseende.

Det andra förslaget har en vidare innebörd. Det begränsas inte till skattefundsparande och lånebeloppen skulle absolut sett kunna bli mycket betydande även om den anställdes innehav av aktier genom det lånefinansierade förvärvet begränsas till 1 % av aktiekapitalet. Det sägs i framställningen att en på detta sätt vidgad lånerätt måhända bör vara förbehållen bolag med spritt ägande, t. ex. börsnoterade bolag.

Av intresse i sammanhanget är under vilka former ett aktiesparande med skattefordelar skall kunna ordnas i bolag som inte är börsnoterade. Dessa frågor övervägs för närvarande av utredningen om de små och medelstora företagens finansiella situation. Möjligen kan ett sådant aktiesparande genom lagändring ske i aktiesparfonder.

Ändring av låneförbudsreglerna att tillämpas i andra fall än när fråga är om det förut berörda aktiefundsparandet kan synas mindre påkallat. Att införa regler som möjliggör att i de särskilda fallen avsevärd kredit lämnas för förvärv av aktier i det egna bolaget torde inte vara i linje med de tankegångar som bär upp nuvarande regler om låneförbud. Börsnoterade bolag har inte sällan aktiekapital på över 100 mkr. Gränsen vid 1 % därav ger stort utrymme för krediter till individuella aktieförvärv av sådant slag som förekommer inom den s. k. insiderkretsen, dvs. personer tillhörande företagsledningen m. fl. Med hänsyn bl. a. till det inflytande över kreditvillkoren som nämnda personer kan ha talar enligt inspektionens uppfattning övervägande skäl mot industriförbundets förslag i den delen. I det nu berörda hänseendet kan även skatteaspekter läggas på förslaget.

Å andra sidan bör inte uteslutas att visst behov föreligger av liberalare regler även här, t. ex. när det är fråga om sparprogram som förutsätter en

bred uppslutning av anställda. För ett sådant ändamål synes dock tillräckligt utrymme vinnas om gränsen dras vid 1% av aktiekapitalet och högst 500 aktier. En sådan regel skulle ansluta till bestämmelser som redan finns i samma paragraf. Det kan också diskuteras om inte vid en ändring nuvarande regler alltfjämt skall gälla beträffande anställda som tillhör insiderkretsen enligt lagen (1971:827) om registrering av aktieinnehav. Det är uppenbart att individuella aktieförvärv från dessa personers sida skulle bli av ännu omtäligare natur än vad nu är fallet, om lån till förvärven skulle kunna erhållas från bolaget i fråga.

Det förtjänar avslutningsvis nämnas att bankerna (bankaktiebolagen) inte berörs av det ifrågavarande låneförbudet. Där är i stället att beakta bestämmelserna om kreditjäv i 61 § banklagen, vilka bestämmelser innebär restriktioner för styrelseledamöter och befattningshavare i ledande ställning när det gäller kredit i banken i fråga.

I beslutet var ledamoten Evert Hedberg såtillvida skiljaktig att han helt avstyrker Industriförbundets framställning i den del den avser annat än förtydligande betr. låneförbudsreglernas tillämpning vid förvärv av andelar i aktiesparfonder. I detta instämde suppleanten Karin Flodström.

3 Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen delar Sveriges Industriförbunds uppfattning att undantagen från det s. k. låneförbudet i 12 kap. 7 § 2 st. aktiebolagslagen bör kunna sträckas ut så att anställda ges möjlighet att förvärva aktier i det egna bolaget utan att dispens skall erfordras. Den ordalydelse industriförbundet föreslår är dock länsstyrelsen inte beredd att acceptera. Visserligen föreslås att utvidgningen skall omfatta enbart börsnoterade bolag och bolag på fondhandlarlistan. Lån upp till en procent av aktiekapitalet skulle dock i många fall kunna innebära betydande belopp.

Vidare är det angeläget att regeländringen hålls inom ramen för vad som uttalades i prop. 1973:93 angående personalpolitiskt program osv. Det skall således vara fråga om någon form av sparplan för att lånen skall godtas. Av det följer att lånen i nära anslutning till att de lämnas måste börja återbetalas, lämpligen månadsvis.

Som industriförbundet nämner har aktiesparfonderna inneburit att denna form av lån blivit allt vanligare. Länsstyrelsen har gjort den bedömningen att dispens erfordras i dessa fall. Eftersom en stor del av börsföretagen har sitt säte i Stockholm har detta medfört ett betydande bestyr som länsstyrelsen således i princip anser bör kunna reduceras väsentligt genom en lagstiftningsändring.

De ansökningar om dispens länsstyrelsen haft att ta ställning till har vanligen inneburit att den anställde fått låna ca 75% av det belopp som erfordrats för att gå in i aktiesparandet. Amorteringen har påbörjats direkt eller kanske fr. o. m. det kommande årsskiftet. Länsstyrelsen har då ansett att kriterierna för en sparplan varit uppfyllda. Har man däremot, som i något fall, lagt upp det så att den anställde deltar i det allmänna skatte-sparandet och först därefter, dvs. efter fem år, betalar tillbaka sitt lån till bolaget har länsstyrelsen inte ansett sig kunna ge dispens. Länsstyrelsen menar att man måste hålla isär den möjlighet till skattesparande som står var och en till buds och som premieras på särskilt sätt – genom skatte-reduktion – och det sparande det här är fråga om.

Vidgas möjligheterna att lämna lån utan dispens är det således viktigt att det klagörs endera direkt i lagtexten eller i vart fall i förarbetena vilka

kriterier som skall vara uppfyllda. Vidare bör det finnas ett beloppstak, lämpligen anpassat till basbeloppet, och för direkta lån, dvs. utan anknytning till aktiesparfond, en längsta amorteringstid.

För de fall det trots allt kommer att bli nödvändigt att ha ett dispensförfarande – för lån till t. ex. VD och styrelseledamöter – vill länsstyrelsen föreslå att det i koncernfallen skall vara tillräckligt att pröva en ansökan från moderbolaget. Man kommer då ifrån en del av den olikformiga behandling, som industriförbunden påtalat.

4 Länsstyrelsen i Malmöhus län

Lån för förvärv av aktier

Av förarbetena till lagstiftningen (Lagutskottets betänkande 1975/76: 4 sid. 101–102) framgår, att dispens från låneförbudet bör kunna ges i den mån långivningen är betingad av personalpolitiska skäl. Utskottet uttalade, att likartade bedömningsprinciper skall användas beträffande alla anställda vid undersökning huruvida lånet är av sådan beskaffenhet, att dispens kan meddelas. Ett viktigt kriterium blir härvid om lånet kan anses ske inom ramen för en rättvis och ansvarsfull personalpolitik inom företaget. Detta kan anses vara fallet om lånet och de härför erbjudna villkoren ingår i ett personalpolitiskt program som omfattar ett större antal av de anställda. Skulle däremot endast t. ex. verkställande direktören och hans närmaste medarbetare komma ifråga för erhållande av lån av detta slag bör det som regel inte finnas anledning att ge dispens även om lånet i och för sig skulle överensstämma med etablerad personalpolitik inom företaget ifråga. Departementschefen anförde i proposition 1973: 93 (sid. 135), att vissa företag tillämpar ett system som innebär att anställda får låna av företaget för att köpa aktier i företaget, s. k. sparplaner, och att om ett sådant system berör ett större antal av de anställda bör dispens från låneförbudet kunna ges.

I det tillägg till 12 kap. 7 § 3 st. ABL, som Industriförbundet föreslagit, anges inte att erbjudandet om lån för finansiering av aktieköp måste omfatta ett större antal av de anställda i företagen. Med föreslagen lagtext skulle verkställande direktörens närmaste medarbetare kunna beviljas lån från företaget utan att övriga anställda erbjuds liknande lån.

Ett bolags aktiekapital kan vara fördelat på A- och B-aktier, av vilka endast B-aktierna noteras på fondbörs medan A-aktierna ägs av ett fåtal personer. Det har förekommit att sådant bolag erbjudit samtliga anställda lån för förvärv av B-aktier medan endast högre befattningshavare i bolaget skulle få låna för att förvärva A-aktier. Lånebeloppet för A-aktierna var fyra à fem gånger större än lånebeloppet för B-aktierna. Dispens från låneförbudet skulle inte ha lämnats i ett sådant fall enligt länsstyrelsens uppfattning, men enligt Industriförbundets förslag skulle dispens inte ha erfordrats.

Enligt Industriförbundets förslag skulle dispens från låneförbudet vid lån för aktieförvärv i det egna bolaget erfordras endast om den anställdes innehav av aktier kommer att överstiga en procent av aktiekapitalet. I några börsnoterade företag överstiger aktiekapitalet en miljard kronor. Anställd i sådant företag skulle sålunda enligt förslaget kunna låna mer än tio miljoner kronor för att förvärva aktier i bolaget utan att dispens från låneförbudsbestämmelserna skulle erfordras. Lån av denna storleksordning för aktieköp kan inte betraktas såsom sådana sparplaner som departementschefen avser i proposition 1973: 93. Om Industriförbundets förslag skall kunna läggas till grund för lagstiftning krävs därför att lånebeloppet

maximeras till visst belopp, förslagsvis ett basbelopp (= 17 300 kr. i juli 1981).

Enligt länsstyrelsens uppfattning kan Industriförbundets förslag inte läggas till grund för lagstiftning. Härför erfordras att lagtexten innehåller bestämmelser om att långivningen skall ingå i ett personalpolitiskt program, som omfattar större antal av de anställda, samt att lånebeloppet begränsas. Lättnaderna i låneförbudsbestämmelserna bör endast gälla bolag med spritt ägande.

Företagsanknutna aktiesparfonder

Flera börsnoterade bolag har beslutat ge de anställda möjlighet att ansluta sig till skattefondsparandet inom ramen för s. k. företagsanknutna aktiesparfonder. En sådan fond bildas genom kapitaltillskott endast från anställda i ett visst aktiebolag eller inom en viss koncern.

För att underlätta för de anställda att förvärva andelar i de företagsanknutna aktiesparfonderna erbjuder bolagen ofta lån på fördelaktiga villkor. Det är fullt klart, att sådana lån inte får lämnas till personer som tillhör den s. k. förbjudna kretsen (styrelseledamot, verkställande direktör, större aktieägare m. fl.) utan att dispens från låneförbudet lämnats. Däremot råder tveksamhet om dispens erfordras på grund av bestämmelserna i 12 kap. 7 § 3 st. ABL (lån för förvärv av aktier i bolaget eller annat bolag i samma koncern) och länsstyrelserna har haft skilda uppfattningar härom. Länsstyrelsen delar Industriförbundets uppfattning att den olikformighet som har kommit till uttryck i länsstyrelsernas tillämpning av låneförbudsbestämmelserna i här avsedda fall är allmänt sett otillfredsställande och att åtgärder bör vidtagas för att klargöra rättsläget i denna fråga.

Det oklara rättsläget medför enligt förbundet risk för rättsförluster för anställda som tagit lån från sina företag för att finansiera inköp av andelar i företagsanknutna aktiesparfonder. Om skattedomstolarna nämligen finner att lånet är ett s. k. förbjudet lån blir låntagaren beskattad för lånebeloppet enligt bestämmelserna i 35 § 1 a mom. 6 st. kommunalskattelagen. Länsstyrelsen menar, att risken för rättsförluster knappast föreligger i dessa fall, eftersom det torde vara möjligt för dispensmyndighet att i efterhand medgiva dispens i sådana situationer.

Länsstyrelsen tillstyrker att bestämmelserna i 12 kap. 7 § 3 st. ABL ändras på så sätt att det blir möjligt för företag med företagsanknutna aktiesparfonder att lämna lån till anställda för att finansiera köp av andelar i fonderna utan att dispens från låneförbudsbestämmelserna erfordras. Lagtexten bör emellertid innehålla bestämmelser om att erbjudandet om lån skall omfatta alla anställda i företaget och att lånebeloppet begränsas till ett basbelopp.

Länsstyrelsen vill påpeka att även om låneförbudet i 12 kap. 7 § 3 st. ABL uppmjukas kommer dispens likväl i flertalet fall att erfordras på grund av bestämmelserna i 12 kap. 7 § 1 och 2 st. ABL. Enligt dessa får aktiebolag icke lämna penninglån till styrelseledamot, verkställande direktör eller aktieägare, som innehar mer än 500 aktier i bolaget, och vissa släktingar till dessa. Detta förbud gäller oberoende av vad lånet skall användas till och drabbar sålunda även lån för förvärv av aktier i bolaget eller andelar i företagsanknutna aktiesparfonder. Sålunda kommer dispens bl. a. att erfordras för arbetstagarnas representanter i bolagens styrelser om dessa vill låna för att ansluta sig till aktiesparandet i företagen. Det "omotiverade merarbetet i företagen" kommer därför troligen inte att försvinna även om låneförbudsreglerna ändras på sätt Industriförbundet föreslagit.

5 FAR

Allmänna synpunkter

FAR ser positivt på aktiesparandet och ser det som önskvärt att stimulera denna form av sparande med hänsyn till näringslivets behov av riskbärande kapital. FAR vill dock fästa uppmärksamheten vid de faror som är förknippade med vissa på senare tid aktualiserade former för aktiesparande. Ett genom arbetsgivaren lånefinansierat aktiesparande helt koncentrerat på arbetsgivarföretagets aktier och således utan riskspridning kan leda till svåra ekonomiska problem för den enskilde. Om företaget råkar i svårigheter kan i sådant fall arbetstagarens anställning äventyras samtidigt som värdet av hans placerade tillgångar kraftigt sjunker medan lånet kvarstår. Det är möjligt att dylika risker bör beaktas vid utformning av regelsystemet kring aktiesparande. FAR behandlar för sin del frågan nedan med utgångspunkt från aktiebolagets (= samtliga intressegruppers) synpunkt och de regler som avser att skydda dess egna kapital.

Förslaget till lagändring

Låneförbudets rättspolitiska motiv är huvudsakligen att skydda bolagets bundna egna kapital. Lån i aktieförvärvssyfte har i rättspraxis varit förenade med starka restriktioner alltsedan början av 1950-talet, och lagstiftaren har även vid införandet av låneförbudet funnit skäl att behandla sådana lån särskilt restriktivt. Betänkligheterna mot aktieförvärvslån sett från kapitalskyddssynpunkt blir knappast mindre av att låntagarna består av bolagets anställda, helst som dessa kan förmodas utgöra en mindre kapitalstark kategori än aktieägare i allmänhet. Det kan å andra sidan hävdas att låntagarkretsens storlek skulle innebära en riskspridning från bolagets synpunkt sett, och FAR vill mot denna bakgrund inte motsätta sig en viss liberalisering av reglerna. En sådan liberalisering skulle kunna få formen av en generell dispens för långivning, men det är angeläget att dispensmöjligheten i så fall begränsas till att avse lån, sammanlagt motsvarande endast en så stor andel av det bundna egna kapitalet att bolagets fortbestånd ej äventyras. Under alla omständigheter bör en storleksgräns relateras till bolagets kapital snarare än till de individuella lånen vart för sig.

Låneförbudets tillämpning på fondandelar

FAR instämmer i Sveriges Industriförbunds önskemål att få klarlagt, huruvida bestämmelsen i 12 kap. 7 § 3 st. ABL även gäller lån för förvärv av fondandelar i företagsanknuten aktiesparfond som äger aktier i företaget eller i annat företag inom samma koncern. Enligt FARs uppfattning bör liknande synpunkter anläggas på sådana lån som ovan anförts beträffande lån för individuella förvärv.

6 LO

LO har i tidigare remissyttranden pekat på de negativa effekterna av fördelningspolitisk och statsfinansiell natur, av det s. k. skatte- och aktiefondsparandet. LO finner dock att även flera andra skäl mycket starkt talar mot att införa den begärda dispensen. Följande exempel kan illustrera några av dessa skäl.

Ett företag erbjuder sina anställda ett lån som till fullo ska återbetalas efter 5,5 år (= tiden som pengarna är bundna i aktiesparfonden). Företaget

debiterar en ränta på 10 procent men denna räntekostnad läggs hela tiden till skulden (den anställde får alltså låna också till att betala räntekostnaden). Efter spärtidens utgång inlöses företagets fordran genom en avveckling av fondandelen och eventuella överskjutande medel utbetalas till fondandelsägaren.

Hela denna process kan göras utan att den anställde tillskjuter en enda krona. Tvärtom tillförs han/hon varje år en skatterabatt på 2 160 kronor samt en avdragsgill ränteutgift som fr. o. m. år 6 kommer att uppgå till ca 5 000 kronor.

Företaget å sin sida kan stödja den egna aktiekursen med hjälp av egna medel. Någoting som aktiebolagslagen på många olika sätt försöker förhindra.

Systemet har då utvecklats till ett system för statliga konsumtionsbidrag till löntagare anställda i aktiebolag och lämnat fältet fritt för bolagen att stödköpa sina egna aktier.

Aktiesparfonderna lämnar redan idag ett stort utrymme för att utnyttjas på likartat sätt. Om man inför en generell dispens tar man bort det sista hindret för att systemet fullt ut ska kunna utnyttjas på detta sätt.

Förutom detta bör också påpekas att de företagsanknutna aktiesparfonderna innebär ett allvarligt hot mot aktiemarknadens funktionssätt. Själva tanken med aktiemarknaden är ju att där ska det riskvilliga kapitalet prövas och slussas till de företag som av externa bedömare bedöms ha de ekonomiskt bästa framtidsutsikterna. I de företagsanknutna systemen har hela denna marknadsfunktion satts ur spel genom att kapitalet slussas till aktier i ett på förhand givet företag. I takt med att denna typ av system växer till sig i styrka förstenas och snedvrids aktiemarknaden.

LOs uppfattning är att den typ av låneverksamhet som berörs i Industrieförbundets skrivelse bör på ett entydigare sätt än för närvarande förbjudas i aktiebolagslagen. Dispenser från detta förbud bör dessutom behandlas med betydligt större restriktivitet jämfört med vad som hittills varit fallet. Därvid måste särskild hänsyn tas till i hur hög grad låneverksamheten i praktiken upphäver det sparandekrav som de skattestimulerande sparformerna uppställer.

7 TCO

Statsmakterna har infört ett system med skatterabatter för att öka det individuella sparandet. Genom denna särskilda skattelindring för utdelningsinkomster som inte tillkommer inkomster av tjänst har man frångått principen om "lika skatt för lika inkomst". Detta är bara ett exempel av många på hur man för olika typer av inkomster, utom för löneinkomster, genom särskilda skattelättnader, relativt sett ökar skattebelastningen på inkomster av tjänst. Denna form av diskriminering har TCO tidigare avvisat. Att låta inkomst av aktievinst bli förmånligare behandlad än inkomst av arbete, ter sig mycket mer stötande som mottagare av utdelningsinkomster genomgående har större inkomster än de som enbart har inkomst av tjänst. I den mån man har för avsikt från statsmakterna att genom dessa skattelättnader stimulera till sparande kan det knappast vara konsekvent att samtidigt skjuta det faktiska sparandet på framtiden genom att medge lån från företagen. TCO vill också påtala att genom det sätt på vilket lånevillkoren utformats har de i realiteten blivit att betrakta som en löneförmån. TCO anser att såväl lön som löneförmån bör utgå efter arbetsinsats och regleras i avtal. Genom utformningen av lånevillkoren har

sparandet blivit betydligt förmånligare än vad lagstiftaren avsett när reglerna om skattelättnader formulerades.

TCO menar också att det är viktigt att beakta motiven till aktiebolagens låneförbud nämligen att skydda fordringsägarna. Man kan visserligen begränsa långivningen till ett visst belopp för enskilda individer. Det hindrar emellertid inte att det sammantaget, som en betydande fordran bland aktiebolagets tillgångar, kan uppkomma lånefordringar till ägaren.

TCO menar vidare att det är angeläget att stimulera investeringsbenägenheten inom industrin. TCO har också i andra sammanhang utvecklat sin syn på hur detta problem kan lösas. En möjlighet, genom lån från aktiebolaget, att för enskilda anställda förvärva aktier innebär ingalunda att förutsättningarna för en ökad investeringsbenägenhet ökar. Att aktier byter ägare genom att företaget ställer del av sitt tillgängliga kapital till förfogande innebär snarast att man begränsar sina möjligheter att nyttja sina likvida medel till produktiva investeringar och ökar således inte förutsättningarna för en högre investeringsvolym.

TCO avstyrker förslaget till vidgad rätt för aktiebolag att ge lån till aktieägarna. Sådan långivning löser inte problemen med den alltför låga investeringsbenägenheten.

8 SACO/SR

SACO/SR har ingen erinran mot Industriförbundets förslag.

9 Svenska Arbetsgivareföreningen

De åtgärder som föreslås i Sveriges Industriförbunds skrivelse finner Svenska Arbetsgivareföreningen snarast bör läggas till grund för lagstiftningsåtgärder och tillstyrker därför förslaget i dess helhet.

10 Svenska Bankföreningen

Bankföreningen tar först upp industriförbundets förslag om en begränsning av låneförbudet i aktiebolagslagen för de fall då lån till anställda, tex i enlighet med sparplan, lämnas för aktieförvärv.

Bankföreningen delar industriförbundets uppfattning att åtgärder bör vidtas för att förenkla för företag att lämna lån till anställdas aktieförvärv.

Trots att skäl kunde tala för en dispensprövning i aktieförvärvsfallen, anser bankföreningen att de förenklingar som torde bli en följd av industriförbundets förslag är så väsentliga, att man bör söka finna en lösning där dispensprövningen i viss utsträckning kan undvaras. Den enda möjligheten synes därvid vara – såsom industriförbundet också förordar – att sätta en gräns för hur många aktier gäldenären kan komma att inneha genom förvärvet. Enligt föreningens mening torde det emellertid vara alltför långtgående att som föreslagits sätta gränsen vid en procent av aktiekapitalet. Lånebeloppen kan sålunda, särskilt i börsföretag, komma att bli avsevärda. Enligt föreningens mening torde syftet med framställningen bli tillräckligt tillgodosett om gränsen i stället anknyts till undantaget från låneförbudet enligt 12 kap 7§ andra stycket 4, nämligen en procent av aktiekapitalet, dock högst 500 aktier. Detta undantag från låneförbudet har också motiverats av hänsyn till de anställdas behov av lånemöjlighet. Det kunde synas naturligt att i detta sammanhang direkt hänvisa till den nämnda undantagsbestämmelsen och göra den tillämplig oavsett ändamå-

let med lånet. Bestämmelsen är emellertid komplicerad bl a med hänsyn till krav på sammanräkning av närståendes aktieinnehav. Dessutom är inte alla anställda undantagna genom bestämmelsen ifråga. Verkställande direktören får således inte med stöd av det undantaget låna pengar i bolaget, eftersom undantaget gäller bara den som enbart på grund av aktieinnehav annars skulle träffats av förbudet. Bankföreningen har därför stannat för att tillstyrka den lagtekniska lösning som industriförbundet förordat, dock med tillägg av att aktieinnehavet genom förvärvet inte får överstiga 500 aktier.

Med hänsyn till missbruksrisken bör enligt bankföreningens mening den sålunda förordade möjligheten till undantag från dispensförfarandet begränsas att gälla bara sk aktiemarknadsbolag.

Bankföreningen övergår härefter till den av industriförbundet väckta frågan om lån till anställdas förvärv av fondandel i aktiesparfond.

I fråga om aktiesparfond gäller i huvudsak aktiefondslagen. Härav följer att fondandelsägarna äger fondegendomen (1 § första stycket i aktiefondslagen). De äger således de aktier som fonden förvärvat. Med en strikt tolkning skulle följa att långivning till förvärv av andel i aktiesparfond – och över huvud taget till aktiefond, om det egna bolagets aktier ingår däri – också faller under låneförbudet i aktiebolagslagen. Genom fondkonstruktionen är emellertid fondandelsägarnas faktiska äganderätt till aktierna mycket hårt beskuren och snarast illusorisk. Det är här också fråga om ett indirekt aktieäggande av speciellt slag och det är därför tveksamt om man i aktiebolagsrättsligt hänseende – inte minst med hänsyn till straffansvaret – kan göra den strikta tolkning som angetts nyss.

Med hänsyn till att det – såsom industriförbundet framhållit – råder oklarhet vid den praktiska tillämpningen av låneförbudet tillstyrker bankföreningen förbundets framställning om att ett klarläggande bör göras. Enligt bankföreningen bör emellertid därvid framgå att förbudet inte gäller för förvärv av andel i aktiefond över huvud taget. Enligt bankföreningens mening behövs därjämte för fullständighetens skull en översyn av hela aktiebolagslagen så att gränsdragningen mellan direkt aktieäggande och äggande genom innehav av andel i aktiefond blir konsekvent. Förtydliganden bör sålunda göras också tex i fråga om förbudet att förvärva egna aktier samt bestämmelserna om bundna och fria aktier (7 och 17 kap aktiebolagslagen).

11 Svenska sparbanksföreningen

Föreningen är positiv till det skattepremierade aktiefondsparandet som syftar till att öka hushållens sparande i riskvilligt kapital. Denna metod att stimulera allmänheten till att tillföra aktiebolag riskvilligt kapital måste emellertid betraktas som ett provisorium. På sikt bör denna metod bli obehövlig genom förändringar i aktiebolagsbeskattningen så att dubbelbeskattningen lindras och att skattemässig neutralitet skapas mellan aktiesparande och tex banksparande.

Föreningen är också positiv till att anställda förvärvat aktier i det egna företaget men vill ifrågasätta företagets kreditgivning i sammanhanget.

Föreningen intar för det första den principiella ståndpunkten att såväl samhällspolitiska som kreditpolitiska skäl starkt talar för att bankerna skall svara för kreditgivningen. Lagstiftaren bör inte underlätta en växande kreditgivning utanför den reglerade kreditmarknaden. Föreningen ställer sig således avvisande till att arbetsgivarna – aktiebolaget lämnar direkta

lån till den anställde för finansiering av dennes förvärv av aktier i bolaget. Föreningen ser vidare uppenbara risker förknippade med denna långivning. Den anställdes möjlighet att låna pengar av företaget – kanske till ovanligt förmånlig ränta i förening med skattepremieringen – kan föranleda honom att fatta ett oöverlagt placeringsbeslut, då dessa krediter lämnas utan den rådgivning som av hävd görs i bank.

Mot bakgrund av vad som sålunda anförts avstyrker föreningen förslaget beträffande dispens.

Sparbanksföreningen tillstyrker självfallet att den av Sveriges Industriförbund aktualiserade frågan om det oklara rättsläget löses genom att låneförbudet preciseras.

12 Sveriges Föreningsbankers Förbund

Under senare år har olika lagstiftningsåtgärder vidtagits för att stimulera till aktiesparande. Detta har bl.a. inneburit en betydande ökning av denna form av sparande hos anställda genom förvärv av aktier i det egna företaget. Det vanliga vid ett sådant aktiesparande är att företagen erbjudit de anställda lån i samband med förvärv av aktier. Med anledning av detta föreslår industriförbundet att det nuvarande låneförbudet till anställda i aktiebolag som stadgas i aktiebolagslagen, skall upphävas för de fall lånet lämnas för begränsade aktieförvärv.

Eftersom lagstiftaren redan uttalat sig för ett sådant undantag, genom att förorda dispens och dispensmyndigheten varit mycket generös vid sin dispensgivning, torde industriförbundets förslag att en gång för alla lagstadga om ett sådant undantag vara motiverat. En sådan åtgärd förutsätter att den hittillsvarande dispensprövningen i det enskilda fallet ersätts med generella regler som förhindrar ett otillbörligt utnyttjande av aktiebolagens kapital. Att i detta sammanhang, i enlighet med industriförbundets förslag, stadga om en begränsning att de anställdas innehav av aktier genom förvärvet inte skulle få överstiga en procent av aktiekapitalet, torde inte uppfylla denna förutsättning. En procent av aktiekapitalet skulle i många företag ge möjlighet till utan överdrift ansenliga lånebelopp. Rimligen bör ett lagstadgat undantag innebära en begränsning av lånebeloppet. En sådan begränsning kan konstrueras genom att i lagen föreskriva ett tak utifrån ett eller flera basbelopp, alternativt ett begränsat antal aktier.

Det är naturligt att denna form av långivning skall möjliggöras i företag med tillräckligt spritt ägande. Att i detta syfte begränsa lånerätten till anställda inom aktiebolag vars aktier är noterade på fondbörs eller på lista utgiven av sammanslutning av svenska fondkommissionärer är enligt vår mening onödigt begränsande och i vissa fall diskriminerande. Det bör övervägas om inte undantaget skulle kunna gälla företag med en viss omfattning, exempelvis företag med minst 500 000 kronor i aktiekapital.

Industriförbundet föreslår dessutom att lagstiftaren klargör ett för närvarande oklart rättsläge och uttryckligen undantar lån till förvärv av fondmedel i aktiesparfond från aktiebolagslagens låneförbud. Bakgrunden till detta yrkande är att fondandelsägarna, enligt lagstiftarens uttalande, är ägare av fondeendomen. Med en strikt tolkning av aktiebolagslagens bestämmelser innebär detta att förvärv av andel i aktiesparfond skulle falla under låneförbudet. I realiteten innebär fondsparandet inte den faktiska äganderätt till aktierna som lagen förutsätter och en tillämpning av låneförbudet är därför tväksam i detta fall. För att undanröja osäkerheten och en varierande

de bedömning från skattemyndigheterna anser SFF, i likhet med industriförbundet, att lagstiftaren bör klargöra rättsläget och för det fall detta skulle vara nödvändigt lagstadga om ett undantag.

SFF vill i detta sammanhang kraftigt understryka de besvärande skillnader som föreligger i kapitalförsörjningshänseende mellan å ena sidan vissa aktiebolag och å andra sidan företag som är organiserade efter andra principer, i första hand kooperativa företag. Den senaste tidens omfattande lagstiftning på aktiesparandets område, som är till stor fördel för både företag och anställda, har inte motsvarats av liknande förmåner för kooperativa föreningar. Det är av största betydelse att denna omotiverade olikhet inför lagen skyndsamt elimineras. Eftersom kooperationsutredningen ännu inte lämnat sitt betänkande och då förslag till åtgärder på detta område förväntas bli presenterade av utredningen, vill förbundet i detta sammanhang endast erinra om denna i längden oacceptabla situation.

13 Svenska Handelskammarförbundet

Handelskammarförbundet delar Industriförbundets uppfattning att det föreligger ett starkt allmänt intresse av att skyndsamma åtgärder vidtages för att klargöra huruvida i skrivelsen angivna lån omfattas av låneförbudet i aktiebolagslagen samt, om så skulle anses vara fallet, att aktiebolagslagen kompletteras med bestämmelse av innebörden att lån i syfte att anställd skall förvärva andel i aktiesparfond enligt lagen (1978: 428 och 1980: 1001) om aktiesparfonder skall vara undantaget från låneförbudet.

14 Sveriges Ackordscentral

Ackordscentralen tillstyrker bifall till de två av förbundet föreslagna tilläggen till 12 kap. 7 § tredje stycket aktiebolagslagen.

15 SHIO-Familjeföretagen

Industriförbundet anser för det första att förfarandet med dispenser om undantag från aktiebolagslagens låneförbud utgör en onödig administrativ omgång i börsföretagen. Därför föreslås ett tillägg till aktiebolagslagen 12 kap 7 § 3 stycket med innebörd att lån kan ges i strid mot låneförbudet om lånet ges för att gäldenären skall köpa aktier i företaget eller företag inom samma koncern, så länge den anställdes innehav inte överstiger en procent av aktiekapitalet.

I proposition 1973: 93 sid 135 anges exempel på situationer där dispenser borde kunna komma ifråga. Bland annat nämns sk sparplaner, system innebärande att anställda får låna av företag för att köpa aktier i företaget.

Med den föreslagna begränsningen av den anställdes innehav till en procent av aktiekapitalet torde inte majoritetsaktieägare eller grupper av aktieägare komma att omfattas av undantaget från dispens från låneförbudsreglerna.

I motsats till förbundet finner vi inte något skäl till att ett undantag från dispensförfarandet skulle begränsas till sk marknadsbolag. Den spridning av individuellt ägande inom näringslivet, som under senare år ökat alltmer och vilket organisationen välkomnar, kan inte ensidigt förbehållas en viss kategori företag. Aktiebolagslagens regler till skydd för tredje man i detta sammanhang torde endast i undantagsfall behöva tillämpas. Om lagstiftaren anser att – vid en ändring enligt förbundets förslag – tredje mans

ställning skulle kunna komma att förändras i förhållande till bolaget. kan en regel införas i aktiebolagslagen med innebörd att företaget åläggs att på lämpligt sätt informera sina intressenter om sparplanens villkor m m. Därefter står det borgenär eller annan fritt att kräva säkerhet för sin fordran eller få den betalad.

Sammanfattningsvis tillstyrker SHIO-Familjeföretagen det av förbundet föreslagna tillägget till aktiebolagslagen med det förbehållet att regeln då bör gälla generellt, d v s för alla aktiebolag.

Industriförbundet anser för det andra att det råder oklarhet om innehållet i gällande rätt i vad avser tolkningen av reglerna i kommunalskattelagens 35 § 1 a mom 6 stycket och aktiebolagens bestämmelser om låneförbud i samband med aktiesparfonder.

Aktiesparfondernas medel kan, som den nuvarande lagstiftningen är utformad, placeras endast i börsnoterade aktier eller aktier som är föremål för liknande notering. Vår medlemskrets, huvudsakligen mindre och medelstora familjeföretag, berörs sålunda inte av reglerna om aktiesparfonder. I motionen 1980/81: 1169 (bifogas i kopia) har föreslagits vissa ändringar i gällande regler om aktiesparfonder i syfte att ytterligare stimulera aktiesparandet att då även gälla aktiesparande i mindre och medelstora företag. Vi delar de synpunkter och stöder de förslag som motionären redovisat i motionen.

Vi delar dock förbundets uppfattning att det föreligger ett allmänt intresse att klargöra rättsläget i frågan.

16 Sveriges Köpmannaförbund

De förslag som Industriförbundet framför i sin skrivelse tillstyrkes av oss. Beträffande eventuella oklarheter vad gäller tolkning av 35 § 1 a mom 6 st i kommunalskattelagen anser vi, liksom Industriförbundet, att åtgärder skyndsamt vidtages för att klargöra rättsläget.

Inom detaljhandeln berörs endast ett fåtal företag av rubricerade skrivelsens förslag enär förändringarna endast berör börs- eller fondhandlarnoterade aktiebolag. Från köpmannaförbundets sida skulle vi gärna se, att möjligheterna för bildande av aktiesparfonder vidareutvecklas till att gälla även andra aktiebolag.

Vidare ifrågasätter vi, om det inte är rimligt att även verkställande direktörer i dotterbolag till börsbolag skall undantagas från låneförbudet vid förvärv av aktier i moderbolaget. Dotterbolagens verkställande direktörer är i många fall helt jämförbara med högre tjänstemän i en koncerns moderbolag. Självfallet kan begränsningen om högst 1 procents innehav av aktiekapitalet även gälla för dessa verkställande direktörer.

Bilaga 2: 1

Kammarrätten i Stockholm har till sitt remissyttrande fogat en promemoria som upprättats av länsrättsfiskalen Claes-Göran Carlsson som underlag för yttrandet.

1 Gällande rätt

1944 års aktiebolagslag innehöll varken förbud mot att aktieägare lånar pengar från bolaget eller bestämmelse om säkerhet för sådana lån. Genom

lagstiftning 1973 infördes emellertid bestämmelser som innebar ett långtgående förbud för ett aktiebolag att låna ut pengar till aktieägare och vissa andra fysiska och juridiska personer. Efter vissa mindre förändringar återfinns låneförbudet numera i 12 kapitlet nya aktiebolagslagen (1975: 1385), nedan kallad ABL.

12 kap. 7 § ABL

I lagrummets första stycke stadgas förbud för aktiebolag att lämna penninglån *dels* till aktieägare, styrelseledamot eller VD i bolaget eller annat bolag i samma koncern, *dels också* till vissa närstående fysiska personer *samt även* till juridiska personer över vars verksamhet någon ovannämnd person har ett bestämmande inflytande.

Andra stycket innehåller fyra undantag från bestämmelserna i första stycket. Av intresse i förevarande sammanhang är undantaget under punkt 4 för aktieägare med endast ringa aktieinnehav. Detta har definierats som innehav som ej uppgår till en procent av aktiekapitalet i bolaget och ej heller, om bolaget ingår i koncern, till en procent av de sammanlagda aktiekapitalen i koncernbolagen. Som ytterligare spärr har införts att undantaget ej gäller om gäldenären eller juridisk person över vars verksamhet han har ett bestämmande inflytande eller båda tillsammans äger mer än 500 aktier i bolaget eller, om bolaget ingår i koncern, i koncernbolagen.

I tredje stycket upptas ett förbud att lämna penninglån i syfte att gäldenären eller honom närstående fysisk eller juridisk person som avses i första stycket skall förvärva aktier i bolaget eller annat bolag i samma koncern. Detta förbud är till skillnad mot förbudet i paragrafens första stycke undantagslöst.

12 kap. 8 § ABL

Länsstyrelsen, eller bankinspektionen för bolag under dess tillsyn, kan på ansökan medge undantag från 7 §, om det vid förvärv av aktier i bolaget eller annat bolag i samma koncern är påkallat av särskilda omständigheter eller om det i annat fall föreligger synnerliga skäl. Bolagets kända borgenärer skall höras över ansökningen, dock ej om deras ställning uppenbarligen inte påverkas. Om borgenär begär det, skall hans fordran betalas eller betryggande säkerhet ställas för den innan ansökningen får bifallas.

12 kap. 9 § ABL

I lagrummet finns bestämmelser om en särskild förteckning för varje räkenskapsår som skall upprättas och bevaras under minst tio år när lån lämnats efter dispens enligt 8 §.

2 Industriförbundets skrivelse

Förbundet anför i huvudsak följande. I samband med att aktiesparande i företag startat har de anställda ofta erbjudits lån av företaget för förvärv av aktier i det egna bolaget. Dispens har regelmässigt erhållits för dessa lån. Emellertid framstår med rimligt beaktande av borgenärens och skattemyndigheters intressen dispensförfarande i börsföretagen som en tämligen onödig administrativ omgång och synes endast medföra ett omotiverat merarbete i företagen. För att undanröja denna praktiska olägenhet förordar förbundet följande tillägg till 12 kap. 7 § tredje stycket ABL:

”Vad nu sagts gäller icke penninglån till anställd i bolaget eller annat bolag inom samma koncern i syfte att gäldenären skall förvärva aktier i

bolaget eller i annat bolag inom samma koncern under förutsättning att den anställdes innehav av aktier i sådant bolag icke genom förvärvet kommer att överstiga en procent av aktiekapitalet."

En på så sätt vidgad lånerätt bör måhända vara förbehållen bolag med spritt ägande. Sådana bolag skulle kunna definieras som aktiebolag vars aktier är noterade på fondbörs eller på lista utgiven av sammanslutning av svenska fondkommissionärer.

3 Syftet med låneförbudet i 12 kap. 7 § första stycket ABL

Regleringen har två huvudsakliga syften. I första hand vill man komma till rätta med den form av skatteflykt som tar sig uttryck i att aktieägare m. fl. tar lån från bolaget för privat konsumtion. Dessutom skall förbudet hindra att det bundna kapitalets verkan som borgenärsskydd sätts ur spel.

Aktiebolagsutredningen lade i betänkandet "Förslag till aktiebolagslag m. m." (SOU 1971: 15) fram förslag till regler om förbud mot penninglån till aktieägare och styrelseledamöter som helt motiverades av omsorgen om aktiebolagslagens borgenärsskyddssystem. Utredningen anförde bl. a. att det måste anses strida mot aktiebolagslagstiftningens grunder att en person skall kunna driva ett aktiebolag med den därav följande förmånen av frihet från personligt ansvar, trots att bolagets tillgångar till stor del, kanske motsvarande hela aktiekapitalet, består i en fordran mot honom själv. Det innebär en urholkning av den säkerhet som aktiebolagslagen genom reglerna om bundet kapital vill ge inte bara aktieägarna utan även andra, såsom borgenärer och anställda. Utredningens motivering gjorde att låneförbudet inte behövde vara totalt. Det gällde ej för lån som gavs mot betryggande säkerhet, ej heller för lån som höll sig inom ramen för bolagets fria kapital oavsett om säkerhet lämnades eller inte.

I 1973 års lagstiftningsärende (prop. 1973: 93) återopade föredragande statsrådet liksom aktiebolagsutredningen borgenärsintressena. Men det främsta syftet och det som föranledde att utredningsförslagets regler om låneförbud utbröts till särbehandling var att man ville hindra skatteflykt. Föredragande statsrådet anförde bl. a. följande (sid. 66). Erfarenheten har visat, att frånvaron av förbud mot lån till aktieägare och personer i bolagsledningen utnyttjas i stor utsträckning för att undgå beskattning. Det är förhållandevis vanligt att den som har ett dominerande aktieinnehav i ett bolag tar ut pengar från bolaget för sin privata konsumtion i form av lån och på det sättet undgår eller i varje fall skjuter upp beskattningen. Jag anser det angeläget att denna form av skatteflykt snarast elimineras.

4 Syftet med undantaget för aktieägare med ringa aktieinnehav

Undantaget föreslogs av aktiebolagsutredningen med motiveringen att låneförbudet huvudsakligen avser att träffa sådana fall då låntagaren är en person med dominerande inflytande i bolaget, eftersom det är sådana fall som är farliga och blivit mest uppmärksammade i praktiken. Utredningen föreslog därför undantag från låneförbudet om aktieägaren äger mindre än en procent av bolagets aktiekapital eller eljest så ringa del därav att den uppenbarligen inte är avgörande för bolagets beslut om lånet. Departementsförslaget upptog enprocentregeln och införde spärregeln om högst 500 aktier med motiveringen att ett aktieinnehav strax under en procent kan vara att betrakta som ganska betydande i stora aktiebolag vars aktier

är spridda hos allmänheten. I propositionen till nya aktiebolagslagen (prop. 1975: 103 sid. 494) uppgav föredraganden att undantagsbestämmelsen har tillkommit bl. a. för att det skall bli möjligt för bolagen att ge penninglån till anställda som har ett mindre aktieinnehav i bolaget.

5 Syftet med låneförbudet i 12 kap. 7 § tredje stycket ABL

Aktiebolagsutredningen föreslog inte förbud mot lån för förvärv av bolagets aktier. Frågan diskuterades överhuvudtaget ej i betänkandet i vidare mån än att det påpekades att man bland de svenska praktiskt sakkunniga hade anfört som exempel på ett onödigt och olämpligt hinder att en fackman som för att driva rörelse inom sitt område vill köpa aktierna i ett bolag men endast kan finansiera köpet genom bolagets medel skulle hindras från detta genom ett förbud (bet. sid. 322).

Föredragande statsrådet i 1973 års lagstiftningsärende konstaterade att det inte torde vara ovanligt att en person som förvärvar ett bolag, finansierar inköpet genom lån från bolaget och anförde därefter följande. En sådan transaktion är emellertid mycket farlig för borgenärerna. Den innebär nämligen att betydande tillgångar frånhänds bolaget och tillförs de tidigare aktieägarna samtidigt som bolaget får en revers från den nye aktieägaren. Från borgenärernas synpunkt blir situationen densamma som den då aktieägarna lånar från bolaget. Enligt min mening bör man i denna fråga inta samma ståndpunkt som i det danska förslaget, nämligen att lån till utomstående i syfte att denne skall förvärva aktier i det långivande bolaget inte tillåts (prop. 1973: 93 sid. 92).

Någon ytterligare diskussion omkring detta förbud finns ej i förarbetena förutom inom ramen för dispensbestämmelsen i 12 kap. 8 §.

6 Syftet med dispensregeln i 12 kap. 8 § ABL

Föredragande statsrådet ansåg vid 1973 års lagstiftning att det fanns skäl att öppna en dispensmöjlighet för den situationen att vid generationsskifte i ett familjeföretag arvtagaren ej har möjlighet att utan lån från företaget erlägga arvsskatten. Men även i andra situationer kunde det finnas särskilda skäl att dispensera från låneförbudet. Om detta anfördes följande. En delägare i ett familjeföretag kan t.ex. ställa krav på att bli utlöst ur företaget. Övriga delägare kanske bara genom lån från bolaget kan skaffa de medel som behövs härför. Det kan i ett sådant fall finnas skäl att, med vederbörligt beaktande av borgenärsintressena, medge undantag från förbudet mot lån i syfte att gäldenären skall förvärva aktier i det långivande bolaget. Jag vill inte heller utesluta möjligheten av att det, inom ramen för den kontroll som en dispensmyndighet kan utöva, kan finnas anledning att låta en person finansiera ett köp av ett aktiebolag genom lån från bolaget (prop. 1973: 93 sid. 94–95). I specialmotiveringen lämnades ytterligare följande exempel. Vissa företag tillämpar ett system som innebär att anställda får låna av företaget för att köpa aktier i företaget, s. k. sparplaner. Om ett sådant system berör ett större antal av de anställda bör dispens kunna ges. Skulle däremot endast verkställande direktören och hans närmaste medarbetare omfattas av systemet torde det som regel inte finnas anledning att ge dispens. Om dispens ges, kan dispensen utformas generell, dvs. de allmänna villkoren för sparplanen kan fastställas istället för att dispens ges för varje anställd för sig (prop. sid. 135–136).

Avsikten var emellertid att dispensregeln skulle tillämpas mycket rest-

riktigt vilket i 1973 års lagtext markerats genom att synnerliga skäl skulle föreligga.

Genom lagändring 1977 (SFS 1977: 1022) infördes den nu gällande utvidgade möjligheten till dispens nämligen om det vid förvärv av aktier i bolaget eller annat koncernbolag är påkallat av särskilda omständigheter. Motiveringen var det näringspolitiska intresset att motverka företagskoncentrationer genom att ökade möjligheter skapas för förvärv av mindre företag som då i större utsträckning kan bestå som fristående enheter. Emellertid framhöll föredragande statsrådet att utvidgningen av lånemöjligheterna inte får leda till att man åter öppnar möjligheter till de skatteflyktsåtgärder som låneförbudet avser att förhindra eller till att borgenärsintressena äventyras. Det måste därför liksom hittills ske en noggrann prövning i varje särskilt fall (prop. 1977/78: 41 sid. 24).

7 Låneförbudets tillämplighet vid förvärv av andel i aktiesparfond

Den idag vanligaste formen för aktiesparande hos anställda är enligt industriförbundet sparande i aktiesparfonder. Frågan uppkommer om förvärv av fondandelar i fond som uteslutande eller till viss del består av aktier i företaget är att jämställa med direkt förvärv av aktier i företaget och därmed står i strid mot nuvarande låneförbud i 12 kap. 7 § tredje stycket ABL. Enligt förbundet har länsstyrelserna ej tillämpat enhetlig praxis. I vissa fall har dispens enligt 12 kap. 8 § ansetts obehövlig medan i flertalet fall sådan dispens har ansetts nödvändig. Förbundet pekar också på den konsekvens som skulle kunna bli följden i vissa fall vid tillämpningen av 35 § 1 a mom. sjätte stycket kommunalskattelagen.

Enligt aktiefondslagen (1974: 931) förstås med aktiefond en huvudsakligen av aktier eller andra värdepapper bestående fond, som uppkommit genom kapitaltillskott från allmänheten och som äges av dem som tillskjutit kapital. Denna definition gäller också för aktiesparfond enligt 1 § lagen om aktiesparfonder (1978: 428) jämförd med resten av nämnda lag.

Fondandelsägarnas rätt till fonden har alltså i lagtexten uttryckligen angetts vara en äganderätt. Departementschefen anförde i förarbetena till aktiefondslagen (prop. 1974: 128 sid. 99) bl. a. följande. De investerare som placerat medel i de nu existerande aktiefonderna torde i regel anse sig som ägare av de aktier eller delar därav som ingår i en fondandel. Att i lagen uttryckligen ange andelsrätten som en äganderätt skulle därför stämma överens med en redan nu gängse uppfattning. Det är också, med hänsyn till att inga andra än andelsförvärvarna tillskjutit kapital till fonden, naturligt att betrakta fonden och där ingående värdepapper som en förmögenhetsmassa som ägs av investerarna gemensamt. Jämförelse kan i viss utsträckning göras med ett vanligt aktieförvärv på grund av vilket förvärvaren blir delägare i det aktiebolag vars aktier han förvärvat. Den omständigheten att fondandelsförvärvarens äganderätt av praktiska skäl är i viss mån begränsad – jag syftar här främst på de bestämmelser som föreslås i fråga om rösträtt för de i fonden ingående värdepapperen – utgör enligt min uppfattning inte anledning att frångå detta synsätt. Vidare uttalade departementschefen (prop. sid. 128) att man bör hålla den principiella synen på investerarnas rätt som en äganderätt i minnet även när det gäller olika frågor om fondandelsbevis m. m.

TVå av lagrådets ledamöter (Paulsson, Fredlund) ville emellertid utmönstra bestämmelsen om äganderätten. De menade (prop. sid. 236–237) att fondandelsägarna saknar en stor del av de befogenheter som brukar anses

ingå i äganderätten och att lagstiftaren ej bör använda en vedertagen juridisk term för att beteckna något annat än som brukar avses med termen.

Departementschefen vidhöll sin uppfattning att äganderätten till fondegendomen skall tillkomma fondandelsägarna och att detta skall komma till klart uttryck i lagen. Han bemötte ovannämnda synpunkter från de två lagrådsledamöterna och anförde bl. a. följande (prop. sid. 248–249). Som framgår av remissförslaget får den rätt som tillkommer investerarna i en aktiefond sitt innehåll genom de befogenheter som tilläggs investerarna med avseende på fonden. De inskränkningar i denna rätt som föreslås är visserligen i några avseenden av ingripande slag. Väsentligen är inskränkningarna emellertid betingade av rent praktiska skäl. Bl. a. gäller det den omständigheten att fondbolaget skall antecknas i aktieboken som ägare till aktier som ingår i aktiefonden. I och för sig skulle det inte föreliga något hinder mot att fondandelsägarna antecknas som ägare i aktieboken. Detta är emellertid inte någon lämplig praktisk lösning. Det är också av rent praktiska skäl som rösträtten för aktierna i aktiefonden enligt remissförslaget inte skall utövas av andelsägarna själva utan av representanter för dem i fondbolagets styrelse. Jag vill vidare peka på den av mig föreslagna bestämmelsen i 40 § tredje stycket, enligt vilken vid en aktiefonds upplösning de behållna fondtillgångarna skall utskiftas till andelsägarna. Bestämmelsen skulle, om det bedömts vara en lämplig lösning, lika väl ha kunnat utformas så att andelsägarna i stället för pengar hade tillagts rätt att till sig få utskiftade i fonden liggande aktier och andra värdepapper. Det är inte uteslutet att bestämmelsen i en framtid kan komma att ändras så att utskiftning av värdepapper möjliggörs. En sådan utskiftning kunde medföra vissa fördelar, bl. a. genom att risken för kursrörelser på börserna på grund av försäljning av stora aktieposter från en sådan aktiefond minskades och genom att fonden kunde avvecklas på kortare tid. Ett förhållande, som enligt ett par lagrådsledamöters mening visar att investerarna endast har en rätt till andel i fondens behållning, skulle härigenom istället ge vid handen att andelsrätten är en äganderätt. Det sagda visar enligt min uppfattning att ett alltför teoretiskt betraktelsesätt inte bör anläggas på frågan om äganderätten till fondegendomen.

Av ovanstående redogörelse för lagstiftningsärendet vid aktiefondslagens tillkomst framgår således att fondandelsägarna äger i fonden liggande aktier och andra värdepapper. Ett lån till en anställd för förvärv av fondandel i aktiefond där det långivande företaget finns representerat i portföljen blir därför förbjudet enligt 12 kap. 7 § tredje stycket ABL. Om man stiftar ett undantag i nämnda lagrum på sätt industriförbundet förordat ovan vid punkt 2 omfattar därför det undantaget även lån för förvärv av sådan fondandel. Frågan om detta måste uttryckligen anges i lagtexten som industriförbundet förordar i sista stycket av skrivelsen liksom de lagtekniska aspekterna på ett sådant tillägg lämnas här öppen.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1982-01-12

Närvarande: f. d. justitierådet Petrén, regeringsrådet Delin, justitierådet Bengtsson.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 22 december 1981 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för justitiedepartementet Petri beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975: 1385).

Förslaget har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Per Pettersson.

Förslaget föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-01-14

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Petri

Proposition om låneförbudet i aktiebolagslagen (1975: 1385)

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975: 1385).

Föredraganden upplyser att lagrådet har lämnat lagförslaget utan erinran och hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta förslaget.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 22 december 1981.

Innehåll

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 22 december 1981	4
1 Inledning	4
2 Allmän motivering	5
2.1 Låneförbudet vid aktieförvärv	5
2.2 Utformningen av ett undantag från låneförbudet	8
2.3 Låneförbudet vid förvärv av andelar i aktiefonder och aktiesparfonder	9
3 Upprättat lagförslag	11
4 Specialmotivering	11
5 Hemställan	13
6 Beslut	13
<i>Bilaga 1</i> Skrivelse 1981-04-27 från Sveriges Industriförbund om ändring av låneförbudet	14
<i>Bilaga 2</i> Sammanställning av remissyttranden	16
<i>Bilaga 3</i> Det remitterade förslaget (bilagan har uteslutits här)	
Utdrag av lagrådets protokoll den 12 januari 1982	34
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 14 januari 1982 ..	35